

Slovenski dom

Stev. 206.

V Ljubljani, torek 13. septembra 1938.

Leto III.

Hitler je v svojem govoru zahteval za češke Nemce pravico do samoodločbe

Obračunavanje z demokratičnimi državami, grožnje Češkoslovaški, poudarjanje nemške vojaške pripravljenosti

Nürnberg, 13. septembra. o. Za zaključek narodno-socialističnega kongresa velike Nemčije je snoči Hitler imel velik govor, ki ga je ves svet z mrzlično pozornostjo pričakoval, saj je kazalo, da bo ta govor odločil o miru ali o vojni v Evropi. Kljub pričakovanju pa govor ni vseboval kakih določnih napovedi v tem smislu, marveč samo grožnje in zahteve do Češkoslovaške.

V začetku govora je Hitler utemeljeval ljudski značaj narodnega socializma in dejal, da je njegovo gibanje zajelo 99 odstotkov nemškega delovnega ljudstva in je ustvarilo iz nemškega naroda novo skupnost, v kateri so vsi stanovni brez razlike. Ker je narodni socializem narodno gibanje, ni mogoče pustiti nobenemu tujcu, da bi v tej ali oni obliki vladal nad Nemci, zato je začel boj proti Judom, ki so gospodarsko vladali nemškemu narodu in ga izžemali.

Demokratične države se jeze nad Nemčijo, ker izganja Jude in se jim ne pusti izmognati. Same pa kljub ogromnim slabo naseljenim predelom svojega ozemlja Jude odganjajo in jim nočejo dati prostora! Toda bolje je, da Nemčijo zmerjajo, kakor da bi jo ropali in posiljevali, zraven pa hvalili, kakor je to bilo tedaj, ko je bila tudi Nemčija še demokratična.

Ne more pa Nemčija prenašati še nadalje, da bi kdo s pomočjo demokratičnih rečenic tlačil velik del nemškega naroda, kakor dela Češkoslovaška. Ta država je bila ustanovljena po demokratičnih načelih, niso pa nobenega naroda, katere so stlačili vanjo, vprašali, če hoče pod Čehe. Versajlska pogodba je dala Češki pravico, da drugim svojim narodom jemlje vse pravice, če bi se pa kdo temu uprl, ga Čehi lahko kar pobijejo. Če bi šlo pri tem za tuje zadeve, bi Nemčije to ne brigalo, toda gre za tri in pol milijuna Nemcev, ki jih ni Bog ustvaril zato, da bi bili zmeraj pod tujo oblastjo.

Razmere v Češkoslovaški so — tako je razburjeno in s krčevitim glasom izvajal Hitler dalje — neznosne. Trpljenje čeških Nemcev je strašno. Hočejo jih uničiti, ker ne smejo prepetati svojih pesmi, se ne smejo pozdravljati po svoje in celo ne smejo nositi svojih nogavic. Čehi jih preganjajo, toda demokracije se pri tem nič ne razburjajo.

A demokracijam je treba povedati, da Nemcem to ni vseeno. Če si sudetski Nemci ne bodo mogli pomagati sami, bodo dobili to pomoč od Nemčije. Njihovo brezpravno stanje se mora nehati. Versajlska mirovna pogodba je ustvarila to nesmiselno češkoslovaško državo, toda motijo se tisti, ki mislijo, da je to stanje mogoče ohraniti večno. Tuji državniki naj vedo, da te besede niso prazne. Pravim še enkrat, da tega in takega stanja ne bom več dopustil!

Nemčija razume, če Anglija in Francija branita koristi svojih ljudi po vsem svetu. Prav tako pa hoče Nemčija braniti koristi vseh Nemcev in v vseh okoliščinah. Nemčija se je na ljubo miru odrekla marsičemu, celo Alzaciji in Loreni. Storila je za mir več kakor druge države, toda njene žrtve so razlagali kot strah. Zato imajo te žrtve svojo mejo. Češkoslovaška stalno odlaga sleherni glasovanje, da se ne bi pokazalo pravo razmerje v tej državi. Čehi mislijo, da bo vedno zadostovala tako imenovana strahovalna akcija in laži, kakor so bile ob majskih volitvah, češ da zbira Nemčija vojsko ob češki meji. Toda ne tedaj, ne zdaj ni bil niti en nemški vojak poslan na mejo, pa vendar se širijo laži dalje po vsem svetu, toda v bodoče to ne bo več mogoče. o mobilizaciji si je izmislil gospod Beneš. Potrebovala jih je praška vlada, da je začela znova preganjati sudetske Nemce. Veselila, kakršna je Nemčija, takih napadov ne more mirno sprejeti.

Zato sem že 28. maja ukrenil vse potrebno. Kot narodni socialist sem navajen, da na vse napade odgovorim z napadom, zato sem odločil:

1. v izredni meri se mora pomnožiti nemška letalska in oborožena sila in

2. sem naročil, da se začne takoj graditi trdnjavski pas na zapadu.

Lahko vam zagotovim, da grade tam od 28. maja naprej največji trdnjavski pas, kar jih je sploh kdaj bilo. Naročil sem osebno našemu genialnemu dr. Toth, da naj zgradi največje delo vseh časov. Ta trdnjavski pas gradi 278.000 delavcev, 84.000 strokovnih delavcev, 100.000 članov prostovoljnih delovnih čet in nešteto pionirskih in strokovnih bataljonov. Naše železnice zvoziyo tja na dan 8000 vagonov betonskega materiala in dnevno se porabi 100.000 ton gradbenega materiala. Ta zapadni trdnjavski pas pa bo že pred zimo gotov. Za tremi, oziroma štirimi obrambnimi črtami tega trdnjavskega pasu pa stoji ves nemški narod v orožju. Jaz sem to storil, vse samo za mir in da bi preprečil, da bi moral nemški narod mirno prenašati žalitve.

Gospod Beneš, vi hočete vse to vprašanje spraviti na pot zenevskega slepomišenja. Toda

tako ne gre več naprej, ne gre za lepe besede, marveč za pravico. Nemci zahtevajo pravico do samoodločbe. Gospod Beneš nima dajati nikakih darov sudetskim Nemcem. Če hočejo demokracije se naprej zagovarjati tlačenje Nemcev, bo to rodilo strašne posledice. Nemci na Češkem niso brez obrambe in niso prepusteni sami sebi. Ne bi zaslužili, da smo Nemci, če bi take krivice dopustili.

Znamenja stare nemške države, prenešana za to priliko v Nürnberg, pričajo, da je tisoč pet sto let pred odkritjem novega sveta živel mogočnega nemška država. Nemško cesarstvo in rimsko cesarstvo sta najstarejša pojavi v Evropi in nobena sila ju ne bo odstranila. Vsi Nemci imajo danes pravico, da ponosno dvignejo glave in dolžnost, da glave nikdar več ne sklonijo. To je nemška zaobljuba in v to naj pomaga Bog.

Govor je bil deležen divjega odobravanja, ki je ob bojevitih mestih prehajalo v pravo blaznost hura-klincev. Po govoru je bila še podoknica, ki jo je nemška vojska privedla Hitlerju, s čimer je bil kongres velike Nemčije zaključen. Navzlic Hitlerjevemu govoru pa je svet ostal v dvomih, kaj v resnici namerava Nemčija.

Tri letnica bana dr. Natlačena

Ljubljana, 13. septembra.

Danes poteka tri leta, kar je vodstvo slovenske banovine prevzel ban dr. Marko Natlačen in s svojim delom ter velikimi sposobnostmi vtisnil splošnemu razvoju Slovenije nov in nadvse pozitiven pečat. Delo, ki je bilo v tej dobi izvršeno, je tako veliko, pomembno, in tako v vse panoge našega življenja posegajoče, da ob triletnici tega dela banu dr. Marku Natlačenu čestita in se mu zahvaljuje vse slovensko ljudstvo z željo, da bi s tem delom v dobro Slovenije še dolgo nadaljeval.

Danes ob 8 zjutraj so banu dr. Marku Natlačenu ob triletnici njegovega službovanja v imenu uradništva banske uprave prišli čestitat podban dr. Majcen, vsi načelniki posameznih oddelkov in predstojniki samostojnih odsekov banske uprave. Banovinsko uradništvo je zastopal inspektor dr. Logar. V imenu vseh je čestital banu dr. Natlačenu ob triletnici njegovega nadvse uspešnega delovanja podban dr. Majcen. Poudarjal je veliko, težavno in odgovorno službo pravega ljudskega bana, kakršna je dr. Marko Natlačen, ter tudi velike uspehe, ki jih je z neutrudljivim delom dosegel jubilat v zadnjih treh letih.

Ban dr. Natlačen se je za te čestitke pristržno zahvalil.

ČSR odklanja plebiscit za Nemce

Nobenih izrednih ukrepov zaradi Hitlerjevega govora

London, 13. sept. o. Češkoslovaški poslanik v Londonu dr. Masaryk je včeraj izročil angleški vladi spomenico, ki natančno navaja vse, kar je Češkoslovaška pripravljena dati Nemcem.

»Evening Standard« poroča, da navaja spomenica obrazložitev dokončnih koncesij, ki jih namerava dovoliti praška vlada, da ustreže zahtevam sudetskih Nemcev in drugih manjšin. Spomenica pravi dalje, da bi bil plebiscit navzkriž z nedotakljivostjo češkoslovaške države in ga zato ČSR odklanja.

Praga, 13. sept. AA. (Havas) Predsednik vlade dr. Hođa je včeraj dopoldne dal časa konferencial z notranjim ministrom Černiemom o neredih, ki so se pripetili konec preteklega tedna v Sudetih. Na konferenci sta proučila tudi ukrepe, ki naj v obmejnih krajih med Hitlerjevim govorom onemogočijo sleherni incident, ki bi utegnil nastati sprčo nervoznosti prebivalstva. Poklicani krogi izjavljajo, da so popolnoma izključeni vojaški ukrepi in da politični odbor ministrov, čigar seja še traja, ni izdal nobenega sklepa o ukrepih, ki naj bi se morda izdali.

Vesti o tem, da bi bila vlada med popoldnansko sejo izdala kakšne izredne ukrepe, so popolnoma lažnjive. Naravno pa je, da se zaradi izredno težkega položaja v pokrajinah, kjer žive razne narodnosti, zagotovo vsa sredstva, ki naj zaščitijo javni red in mir.

V ČSR upajo v mirno rešitev

ie vedno

Praga, 13. septembra. o. Po Hitlerjevem govoru je postal položaj še bolj resen. Kljub temu pa imajo v Pragi še vedno upanje za ugodno rešitev sudetskega spora. Politiki so mnenja, da Hitler s svojim govorom ni zaprl vrat za seboj in obstoji možnost za nadaljnja pogajanja. Po tem mnenju je Hitler s svojim govorom prepuštil sudetskim Nemcem vsa vprašanja, da jih rešujejo po svoji volji, praktično pa jih je podprl in tako rekoč pozval, naj zahtevajo plebiscit, do katerega imajo po njegovem mnenju popolno pravico.

Francija, Belgija, Holandija, Švica zbirajo čete ob nemški meji

Pariz, 13. sept. o. V pričakovanju Hitlerjevega govora, ki naj bi po mnenju svetovnega javnega mnenja prinesel odločitev glede miru ali vojne v Evropi, so včeraj vse zahodne nemške sosesde sprejele obsežne varnostne ukrepe za morebitni izbruh vojne. Francoska vlada je včeraj vse popoldne zasedala, predsednik vlade je imel važne posvete z generalnim štabom in s poveljniki posameznih vojskih panog. Belgijska vlada je poslala močne oddelke v obmejno ozemlje ter povsod ojačila orožniške straže. Vse obmejne posadke so v pripravljenosti ter so preklonjeni vsi dopusti. Podobne vojaške ukrepe je sprejela tudi Holandska in je njena vojska zasedla vso mejo proti Nemčiji. Vojaški oddelek švicarske zvezne vlade sporoča, da je na podlagi pooblastil zveznega sveta

izdal nalog, da se napolnijo vse mine, s katerimi bi Švica, če bo potrebno, na vseh svojih mejah pretregala ves železniški in cestni promet. Švicarska vlada je to odredila kot varnostni ukrep. Na mine bodo pazili posebni oddelki prostovoljnih granicarjev. Prebivalstvo opozarjajo, naj se strogo drži nalogov teh stražnikov. Prepovedano je približati se obmejnim napravam, jih fotografirati ali risati.

Danes bo v elizejski palači vlada seja vlade pod Lebrunovim predsedstvom. Vlada bo na tej seji sprejela odločne sklepe o tem, kar se je razpravljalo že na včerajšnji seji vlade. Predvsem bodo sklepali o tem, kar sta Daladier kot vojni in Sarraut kot notranji minister morali predložiti državnemu poglavarju. Na današnji seji bodo tudi ukrenili vse za zaščito civilnega prebivalstva za primer potrebe.

Tujna razlaga Hitlerjeve besede:

Hitlerjev govor je vojno samo preložil..

Majhno upanje za mirno poravnavo spora brez plebiscita

Pariz, 13. septembra. o. Vsi francoski listi so snoči izdali posebne izjave s popolnim Hitlerjevim govorom. V nekaj minutah so razprodali vse posebne izjave, katere je ljudstvo že čakalo. Ogromno ljudstvo se je zbiralo pred uradništvom v pričakovanju najnovejših novic.

V splošnem je snoči Hitlerjev govor napravil globok vtis na francosko vlado. Francozi vidijo v govoru grožnjo, da se bo Nemčija zahtevala k oboroževanju tako dolgo, dokler Francija in Anglija ne bosta prisilili češkoslovaške republike, da nemško ozemlje vrne Nemčiji. Francoski politiki pravijo, da Hitlerjev govor ni izboljšal položaja v Evropi in da je še vedno potrebna stroga oborožena čujenost še za nekoliko tednov. Višji uradniki v zunanem ministertvu pa tolmačijo Hitlerjev govor kot začasno preložitev vojne. Francija in Anglija bosta imeli sedaj še večje težkocje v svoji pomirjevalni politiki, s katero pa hočeta vztrajati, dokler se bo dalo. Različna mnenja so o Hitlerjevem govoru. Nekateri zatrjujejo, da je Hitler zagotovil sudetskim Nemcem pravico, da izbirajo sami in zahtevajo od Češke popolno avtonomijo ter da naj potekajo nadaljnja pogajanja na temelju 8 Henleinovih točk, katere je povedal v Karlovih Varih. V teh točkah sudetski Nemci zahtevajo enakopravnost in avtonomijo v okviru češkoslovaške države. Če pride do plebiscita, bo Hitler zahteval, da vodijo ple-

biscit sudetski Nemci ali pa mednarodne komisije, nikakor pa ne Čehi.

Zeneva, 13. septembra. o. Zenevski krogi razlagajo Hitlerjev govor in pravijo, da se bo še vedno nadaljevala sedanja kriza. Ruski delegat pri Zvezi narodov pravi, da je vse tako, kakor so pričakovali, pač pa se nadaljuje razlaganje s sabljo. Češki delegat pravi, da je bil Hitlerjev govor oster in poln groženj. Nadalje pravi, da je posebno važen tisti del njegovega govora, v katerem Hitler nasprotuje Parizu in Londonu.

Washington, 13. septembra. AA. Reuter. V Washingtonu menijo, da Hitlerjev govor ni zboljšal položaja, vendar pa je dopustil upanje, ker so ostala vrata odprta še za možnost pogajanj. Washingtonski poučeni krogi pa menijo, da je Hitler posredno vendarle pozval sudetske Nemce, da naj zahtevajo plebiscit, dasi v svojem govoru tega izrečno ni izrekel.

London, 13. septembra. AA. Reuter. Na prvi mah so politični krogi mislili, da v Hitlerjevem govoru ni mnogo elementov, ki naj bi olajšali neposredni sporazum. Hitler ni storil prav ničesar, kar bi naj olajšalo pogajanja med praško vlado in sudetskimi Nemci, dasi je še zmerom mogoče, da bo prišlo do sporazuma. Posebno poudarjajo, da Hitler v svojem govoru ni postavil novih zahtev in da celoten govor odgovarja tistemu, kar so povsod več ali manj pričakovali.

Brzovlaka št. 9. in 10. na progi Belgrad-Jesenice bosta vozila do konca oktobra

Po odredbi general. ravn. držav. železnice bosta vozila brzovlaka št. 9 in 10 na progi Belgrad-Jesenice, katerih promet je bil pred letom dni določen do 15. septembra t. l., še preko 15. septembra redno vsak dan do 30. oz. 31. oktobra 1938, in sicer iz Belgrada zadnjikrat 30. oktobra, iz Jesenice pa 31. oktobra 1938. Brzovlak št. 10 odhaja iz Belgrada ob 20.55 in prihaja v Ljubljano ob 7.26, na Jesenice pa ob 9.34. Brzovlak št. 9 odhaja iz Jesenice ob 20.05 in prihaja v Ljubljano ob 22.00, v Belgrad pa ob 8.16.

Novo pogodbo za dobavo vojnega materiala je sklenil kitajski finančni minister s sovjetskimi poslankom. Gre za nakup deset tankov, 150 oklopnih avtomobilov, 2000 tovornih avtomobilov, 500 topov in 3000 strojin.

Češki zunanji minister Krofta je danes odpotoval v Zenevo na zasedanje Zveze narodov.

Nemčija je prepovedala vsakemu letalu leteti čez nekatera okrožja na zahodni meji. Letala, ki bi se pregrešila proti prepovedi, bodo začeli takoj obstreljevati.

Francoski zunanji minister Bonnet je sinoči sprejel češkoslovaškega poslanika v Parizu, Osuskega.

Za predsednika sedanjega zasedanja Zveze narodov je bil izvoljen predsednik irske vlade de Valera. Jugoslovansko zastopstvo na tem zasedanju vodi ljubljanski vseučilišni profesor, bivši minister dr. Andrej Lozar.

Vesti 13. septembra

Ameriška vlada je poslala dve svoji križarki »Nashville« in »Honolulu« v angleška pristanišča, da bi križarki v primeru vojne nevarnosti takoj odpejali ameriške državljane iz Anglije. Tak pomen pripisujejo potovanju teh bojnih ladij ameriški listi.

Vesti o spremembah v francoski vladi zaradi sedanje nevarnosti v Evropi so se razširile po evropskem tisku, a jih francoski uradni krogi zanikujejo.

Zlato beži iz Evrope v Ameriko, kakor pričajo vsakodnevne pošiljave iz raznih evropskih držav. Tako so včeraj poslali iz Holandije za 23 milijonov gol-dinarjev zlata v New York.

Zaupnik angleške vlade lord Plymouth bo v kratkem obiskal balkanske države in se z njihovimi voditelji razgovarjal o gospodarski pomoči, ki jo je Anglija pripravljena dati tem državam.

Petdnevne japonske letalske vaje so se začele nad zahodnim ozemljem japonske države.

Maršal Göring je včeraj nenadno zbolel za vnetjem vratnih žlez in se za to ni udeležil velike vojaške parade.

Zastopstvo poljskih bivših bojevnikov potuje te dni po Nemčiji in obiskuje razne spominske kraje.

Rusko-japonska razmejitvena komisija za poravnavo sporov na Daljnem vzhodu bo v kratkem sestavljena in bo kmalu začela z delom.

Drugi sin predsednika Roosevelta je bil operiran na želodcu in je operacijo srečno prestal.

Stric angleškega kralja Jurija VI., knez Artur Connaught, je včeraj umrl. Zaradi smrti so na angleškem dvoru odredili 15 dnevno žalovanje.

Predsednik angleške vlade Chamberlain je včeraj sprejel lorda Brocketa, ki se je kot zastopnik angleške visoke zbornice udeležil hitlerjevskih slavnosti v Nürnbergu in imel več razgovorov s Hitlerjem. Brocke je predsedniku prinesel letna sporočila.

Bombo na hišo novega jeruzalemskega župana je vrigel včeraj neznan atentator. Bomba ni povzročila posebnih škod.

Mednarodni zavod za proučevanje trgovske konkurence bo imel v drugi polovici meseca svoj občni zbor v Bruslju.

Mednarodna konferenca za statistiko se je te dni začela v Pragi. Udeležujejo se je vse evropske države razen Nemčije, ki je svoje zastopstvo nenadno odpoklicala.

Med včerajšnjo važno sejo angleške vlade je profesor predsedstva oblegala ogromna množica, da je morala policija na konjih delati red. Ljudje so pričakovali pomembnih sklepov.

Pri začetni seji Zveze narodov včeraj, katere se je udeležilo 52 držav po svojih zastopnikih, je imel v novi sejni dvorani začetni govor predsednik Sveta Jordan, ki je dejal, da kršilec miru v Evropi ne more računati s tem, da bo katerakoli država ostala nevtalna, če bi prišlo do vojne.

Odposlanec angleške vlade v Pragi lord Runciman je včeraj sprejel nemškega poslanca Rossa.

Knjiga o slovenskem jeziku

Zivo smo občutili potrebo po listu, ki bi obravnavalo vprašanje slovenskega jezika v najširšem pomenu, torej jezikoslovna, literarnozgodovinska, estetsko kritična in šolsko didaktična. Taka revija je Slovenski jezik, ki ga je začelo izdajati Slavistično društvo v Ljubljani. Prvi letnik je izšel v eni knjigi (šnopci 1-4, a v prihodnje bodo izhajali šnopci po možnosti večkrat na leto.

Vsebinska prvega letnika obsega razprave, zapiske, ocene in društveni vestnik. Posvetitev spominu pok. dr. Ivana Prijatelja je napisal dr. Slodnjak, z natisom slavnostnega govora prof. Koblara pa se je časopis oddolžil za jubilej Otonu Zupančiču. Dr. Grafenauer nadaljuje svoja raziskovanja o brižinskih spomenikih in osvetljuje Vodnikov delež pri Kopitarjevi abecedni prenosni (s faksimilom). Dr. Breznik poroča o najdbi Kastelčevega slovarja. Z daljšo razpravo razbira L. Legiša slovensko poezijo od Vodnika do Kranjske Chelice. O večjezičnosti govori članek A. S. Isačenka. S. Trdina je prispelava razpravo o Lenorini snovi v slovanskih literaturah. M. Borštnik prinaša Cankarjeva pisma urednici Slovenke, dr. D. Lončar pa Kunšičevo korespondenco. Dr. A.

Ocvirk poroča o formalistični šoli v literarni zgodovini in B. Grafenauer o reformah Jožefa II. v luči javnega mnenja.

Z zapiski so založili letnik gg: dr. Fr. Kidrič, dr. I. Grafenauer, dr. T. Debeljak, dr. S. Trdina, dr. A. Breznik in M. Borštnik. V oddelku Književnost so ocenjena tale dela: Prijateljeva Borba, Ramovševa Kratka zgodovina in Hist. gramatika, nova izdaja brižinskih spomenikov in novejša pomagala za pouk slovensčine v srednji šoli.

Iz navedene vsebine vidimo, da se je prvi letnik dostojno predstavil in dokazal svojo upravičenost. Da bo mogel SJ uspešno nadaljevati svoje delo (v bližnji prihodnosti obeta uredništvo nov letnik s prav tako tehtnimi novostmi, je potrebno, da vsakdo, ki se zanima za izsledke slovenske, naše najpoglavnejše vede, podpre izhajanje časopisa. Knjiga se naroča pri Slavističnem društvu (Ljubljana, Mestna ženska rešalna gimnazija, Bleiweisova cesta) in stane letno 90 din.

Slovenski jezik. Letnik I. Ljubljana 1938. Uredili dr. A. Bajec, dr. M. Rupel in J. Šolar.

Izpred obrtnega sodišča

Če službodajalec delavca druge zaposli, kakor je bilo dogovorjeno

Lastnik kamnoloma je najel 5 delavcev. Pri sprejemu na delo je bilo dogovorjeno, da bodo lomili kamenje in ga v kamnolomu samem tako zlagali, da bi potem mogoče preračunili kubične metre, kajti plača je bila določena na akord in sicer od kubičnega metra. Nekega dne pa se je lastnik domislil in zahteval od delavcev, da morajo kamenje prevažati na drug prostor, ki je bil oddaljen okrogla pol ure in ga tam skladati. Delavci so se temu uprli in poudarjali posebno to, da bodo zaradi oddaljenosti novega prostora za skladičenje prikrasili na akordnem zaslužku. Lastnik je vztrajal pri svojem ukrepu in odpustil delavce. Ti so iztoževali odškodnina za 14 dnevno odpovedno dobo in sodišče je lastnika obsodilo iz razloga:

Po § 239 obr. zakona sme službodavec brez odpovedi odpustiti službojemnika, če se ta ne pokori službodavčevim odredbam ali svoje dolžnosti ne vrši in tega svojega početja zadostno ne opraviči. V predmetnem slučaju pa so bili delavci upravičeni, da so se novi odredbi uprli, kajti službodavec je kršil pogodbo in zahteval spremembo le enostransko, vesled katere bi bili delavci na svojem zaslužku prikrasili. Zato se ne more reči, da bi bili delavci kršili svojo dolžnost in tedaj lastnik ni imel zakonitega razloga za odpust.

Nameščencem se mora odpovedati 6 tednov pred potekom četrtletja

Anica je bila uslužbena v trgovini s papirjem. Opravljala je pisarniška dela, odpravljala blago, izpolnjevala fakture, vodila korespondenco, razne stvari beležila, pa tudi pisarno pomotala in pospravljala. Dne 12. aprila jo je šef odpustil. Od 1. aprila dalje ni prejela nikake plače. Anica je iztoževala plačo za odpovedno dobo, t. j. do konca junija. Tožence je Anici priznal kvalifikacijo nameštence, ji priznal plačo za mesec april in maj, ni pa hotel plačati tudi za mesec junij, češ da se nameštenci lahko odpove za šest tednov, in ker ji ni odpovedal, ji gre plača za odpovedno dobo, toda samo za šest tednov. Sodišče je obsodilo toženco v plačilo mezde tudi za mesec junij. Razlogi: Po § 332. obrt. zak. moreta službodavec in službojemnik razvezati službeno razmerje, če ni drugače dogovorjeno ali ni krajevnega običaja dovoljena. Nekega za službojemnika, le s potekom vsakega koledarskega četrtletja po predhodni šesttedenski odpovedi. Če hoče tedaj službodavec, da njegov uslužbenec izstopi zadnji dan v juniju, mu mora odpovedati med 1. aprilom in 19. majem, če ga pa med tem časom odslovi brez zakonitega razloga, mu mora dati plačo do konca meseca junija.

Zaposlenost v avgustu

Ljubljana, 13. septembra.

Po poročilu, ki ga je pred kratkim izdal Okrožni urad za zavarovanje delavcev, posnemamo, da je bilo v avgustu skupaj 104.416 zavarovancev, od teh 67.762 moških in 36.654 ženskih. Povprečna dnevna mezda je znašala 25.13 din, in sicer pri moških 28.20, pri ženskah pa 20.01 din. Celotna dnevna zavarovalna mezda pa je bila 2.648.526,40 din, tako da je odpadlo na moške 1.910.619,60, na ženske pa 735.906,80 din.

Povprečno število zavarovancev OUSD je znašalo v avgustu 1938 104.416 oseb. Najvišje stanje je bilo 12. avgusta, in sicer 104.764. Po tem datumu članstvo nekoliko pada. Zanimiva je primerjava letošnjih in lanskih diferencialov, kot je kaže naslednja razpredelnica:

mesec	1937	1938
april	+ 6.254	+ 6.522
maj	+ 8.080	+ 4.908
junij	+ 11.563	+ 3.983
julij	+ 11.123	+ 3.042
avgust	+ 10.907	+ 2.014

Kot vidimo, je bil letošnji aprilski diferencial še nekoliko večji od lanskega, letošnji diferencial v avgustu pa ne znaša niti ene petine lanskega diferenciala. Brez dvoma je to znak bližajoče se krize zaposlenosti.

Povprečna dnevna zavarovalna mezda, katere ustreza približno resničnemu dnevni zaslužku povprečnega delavca, znaša v avgustu 1938 25.35 din. Vendar pa se tudi tukaj opaža malenkostno pomanjkanje intenzivnosti napredovanja, kajti aprila in maja letos je znašal letni diferencial v primeri z lanskim letom + 1.45 din, v juniju + 1.43 din, julija + 1.34 din, v avgustu pa + 1.30 din.

Doslednost dveh dni

Včerajšnji »Slovenski Narod« prinaša v svojem slovitnem govnaškem razpredelku obdobje nad »Društvom knjigoveških mojstrov dravske banovine«, ker so v katalogu tega društva izšli trije oglasi v nemščini. Oglasi so od nemških podjetij iz tujine. Sivar je sicer grda in za to »društvo dravske banovine« značilna, toda kaj se spotika ob njo »Naroda«, ki je kljub lepemu imenu že dolga leta svojega obstanka proti vsemu, kar je slovenskega. Razen tega je prav ta narodno zavedni list »slovenskim imenom« v sobotni številki prinesel poleg reklame za Ciril-Metodovo družbo reklamo za film »Korajžni ženini« — v nemščini in celo ilustrirano. Torej tako imenovani »Slovenski narod« prinaša za neko slovensko podjetje reklamo v nemščini, zraven pa išče pezdirjev celo v očesu svojih najbližjih.

Josip Rože — likvidator „Privredne zadrug“ v Mariboru

Včeraj popoldne je bil v gostilni Dalmacija na Meljski cesti izreden občni zbor Privredne zadrug v Mariboru, ki jo čitatelji »Slov. doma« dobro poznajo iz naših svoječasnih poročil o njenem poslovanju. Občni zbor bi moral biti že 27. avgusta, zaradi premelega števila članstva pa se je preložil na danes. Danes se je zbralo 16 zborovalcev, med njimi tudi tri uradnice Privredne zadrug. Navzoči so bili vsi trije glavni akterji te zadrug, Josip Rože, Leskovšek iz Celja in Gregorec iz Ptuj. Vodil pa je zborovanje na splošno presenečenje vseh »ravnatelj« Josip Rože. Bilo mu je takoj krivo, ko je zagledal na zborovanju zastopnike časopisov, katere je potem v svojem govoru hudo napadel. Del članstva je takoj v začetku zbrana nastopil proti Rožetu z najostrejšo opozicijo ter ga je član Saša iz Ptuj napadel z vprašanjem, ali zamore voditi občni zbor človek, ki je bil že zaradi ponarjanja mrtvaških listov obsojen. »Ravnatelj« Rože se za te napade ni dosti zmenil ter je nato prečital odlok banke uprave, da naj zadruga svoje volje likvidira. Zagovarjal je v svojem govoru poslovanje zadrug, s fignirano bilanco je skušal prikazati visoko aktivnost in splošno korist te ustanove, nazadnje pa je sebe in svoja dva glavna pomagača, Leskovška in Gregorca proglasil za mučenike, ker jih je sodišče držalo 79 dni v preiskovalnem zaporu. Iz njegovega govora so odsevale tudi razne druge zanimivosti. Tako je na zadnjem rednem zboru Rože sam izjavil, da šteje za druga 1900 članov, danes pa je zopet izjavil, da jih je samo 377, vse ostale pa je proglasil za člane neke »Zdravstvene zadrug«, o kateri pa je članstvo danes prvič kaj slišalo. Nato je sam predložil predlog načelstva, da se zadruga likvidira. Predlog je bil soglasno sprejet, ker so člani izjavili, da raje izgubijo to, kar so vplačali, kakor da bi morali še vnaprej plačevati prispevke, koristi pa od tega ne bi imeli nobenih. Končno si je kar načelstvo zadrug prisojilo pravico izvedbe likvidacije. V tem načelstvu so pa Rože, Gregorec, Leskovšek, Finžgar in Vračič. Kakor znano, pa so bili prvi trije izmed imenovanih zaradi Privredne zadrug v preiskovalnem zaporu. Članstvo je izvedelo tudi zanimivo novico, da bo moralo plačati najbrž še pri Privredni zadrugi trikratni delež, to je 300 dinarjev kot prispevek za likvidacijo, člani Zdravstvene zadrug pa jamčijo celo za deseterkratni delež, to je za 1000 din. Na ta način si je zagotovilo načelstvo zadrug zopet lepo življenje, saj bo za likvidatorske posle plačano, stroške pa bodo nosili člani.

Iz Slovenskih goric

Gornja Radgona bo končno dobila dolgo željeno meščansko šolo. To potrebo je že pred nekaj leti uvidela občinska uprava. Letos je na pobudo G. Snojia dosegla sedanja občinska uprava pri banški upravi, da je začela akcijo za ustanovitve omenjene šole. Banovina je dala na razpolago en objekt banovinskega gradu, ki ga preureja v hiralnico za začasno namestitve meščanske šole. — Takoj v začetku septembra se je pričelo vpisovanje učencev in učenek za omenjeno šolo in se jih je doslej že vpisalo okrog 200. To je dokaz, kakšna potreba je bila za to šolo. Doslej so morali oni starši, ki jim je bilo po premoženjskih razmerah možno, pošiljati otroke iz velikega gornjeradgonskega okraja in bližnjih krajev iz murskoobsojskega okraja v meščansko šolo Ljutomer, Mursko Soboto in k Sv. Lenartu v Sloj. goricah. Zaradi tega je bilo mnogim onemogočeno, zlasti revnim staršem, pošiljati otroke v tako oddaljene meščanske šole. Pouk na novi šoli se bo pričel najbrž s 1. oktobrom. Šadna kupčija je v zadnjem času v Slovenskih goricah nenadoma zastala zaradi novih trgovinskih pogajanj za izvoz naših jabolk v Nemčijo. Upamo, da se bo kmalu spel počivila, kar mnogi sadjarji-kmetje že nestrčno pričakujejo, da spravijo svoja jabolka v denar.

Pridelek krompirja je letos povsod zadovoljiv. Le v nižjih predelih je pričel krompir zaradi zadnjega stalnega deževja gniti. Letos bodo imeli posestniki morda nekaj krompirja za prodajo.

Celjske novice

Po evidenci Javne Borze dela je bilo 31. avgusta v Celju 200 brezposelnih, 10. septembra pa 202.

Bele nogavice v Celju so že noč izgubile. Zaradi očitnih izjav nekaterih je prišlo zadnje dni skoraj do osebnega obračunavanja na celjskih ulicah in v celjskih lokalih, zaradi česar je morala celjska policija več oseb poklicati na stražnico in jih opozoriti. To pohvalno delo celjske policije, da je napravila red in preprečila take spopade na ulicah, je vplivalo, da so že noč izgubile iz celjskih ulic bele nogavice.

Celjska mestna občina razpisuje oddajo 9 dvoposteljnih in 2 enoposteljni, opremljeni sobi v Delavskem domu proti mesečni najemnini. Pojasnila se dobijo v pisarni delavskega doma na Vrazovem trgu, kjer je vložiti nekolikovane prošnje do vključno 14. t. m.

Licenciranje bikov v letu 1938. Licenciranje bikov za območje mesta Celja bo dne 13. okt. ob 8 na sejmišču v Celju. K licenciranju je prignati vse nad 15 mesecev stare bike, ne glede na to, ali je bik določen za plemo ali ne. Priženejo naj se tudi mlajši bikci zaradi določitve eventualne bodoče sposobnosti za plemo. Kdor se ne bo odzval razglasu, mu bo licencirala bika na domu posebna komisija na njegove stroške. Za prav dobre bike, ki so bili tudi pri lanskem licenciranju odlično ocenjeni, bo občina iz razpoložljivih sredstev prispevala vzdrževalno nagrado. — Lastniki rodovniških in subvencioniranih bikov naj prinesejo s seboj rodovniške podatke.

Napad iz zasede. V soboto ob 10 zvečer sta neznanca napadla 26-letnega delavca Vetrilca Josipa iz Lokrovca, ko se je pravkar vračal z dela domov. Kake namene sta imela, ni znano. Prizadejala sta mu z nožem več vplodajev po telesu. Vetrilca so nezavestnega pripeljali v celjsko bolnišnico.

Društvo absolventov drž. trg. šol v Celju priredi kakor vsako leto tako tudi letos s 1. okt. tečaje za nemški, francoski, italijanski, angleški in slovenski jezik. Na teh tečajih se bodo učili tudi strokovni predmeti, slovenska debata in nemška stenoigrafija. Interesenti, tudi brezposelni naj se priglasijo v uredništvu Slovenca v Celju, Matija Gubčeva ul.

Jamski vozček je v nedeljo ob 1 ponoči stisnil ob steno 21 letnega rudarja Deželaka Ferdinanda iz Gornje Rečice uslužbenega v rudniku v Hudi jami. Deželak je dobil težke poškodbe po vsem telesu.

Konferenca tujsko prometnih zvez v Rogški Slatini

Maribor, 12. sept.

Obe tujsko prometni zvezi, Maribor in pa Ljubljana, sta v soboto imeli v Rogški Slatini, v Aleksandrovem domu skupno anketo zaradi ureditve tujskega prometa v Sloveniji. — Udeležilo se je skupno 20 članov in delegatov iz bivše mariborske in ljubljanske oblasti. Zunanji delegati so si najprej ogledali novo vzorno urejeno kopalnico in novi hotel, ki ga je zgradilo ravnateljstvo zdravilišča. Ob 5 se je pričela konferenca, ki je trajala do 8 zvečer. Konferenco je vodil predsednik mariborske tujsko prometne zveze inž. Slajmer. Referate so podali ravnatelj ljubljanske TPZ dr. Zizek in ravnatelj mariborske TPZ Loos, ter predsednik ljubljanske TPZ načelnik dr. Marn. Debate so se udeležili ravnatelj zdravilišča iz Rogške Slatine Gračner, ravnatelj dr. Pavlin, ravnatelj dr. Tominec, mariborski podžupan Zebot, ravnatelj Skerget, magistratni ravnatelj Hrašovec, ravnatelj Subic in več drugih. Mariborsko zvezo so zastopali poleg že imenovanih še kapitan Gnuš, veletrgovca Pinter in Oset ter restavratore Verlič iz Ptuj. Sprejeto so bile posebne resolucije, ki se nanašajo na bodoče ureditve pospešitve in modernizacije tujskega prometa v Sloveniji. Sklenjeno je bilo, da ostaneta obe zvezi in sicer ljubljanska, ki bo obsegala delokrog bivše ljubljanske oblasti, in mariborska TPZ v Mariboru pa okrog bivše mariborske oblasti. Predlagalo se je, da se pridruži ljubljanski TPZ okraj Laško in zdravilišče Laško in Rimske toplice, ki že po svoji nižini in strukturi teži ta pod delokrog Celja in Maribora. Naslov organizacije se v bodoče imenuje Tujsko prometna zveza v Ljubljani s krajico TPZ, oziroma TPZ v Mariboru. Na predlog mariborskega podžupana Zebota se naproša banška uprava in kraljeva vlada, da se izvede cestni program, ki je bil za Slovenijo objavljen in določen na kongresu cest v Ljubljani in Mariboru.

Teden Rdečega križa od 18. do 24. septembra

Po čl. 42. točka 11. zakona o društvu Rdečega križa je en popoln teden (7 dni) v letu, od tretje nedelje v mesecu septembru do vštete sobote, posvečen ideji Rdečega križa, nabiranjju članov in zbiranju prispevkov v vsej državi. V tem tednu ne sme nobeno drugo društvo zbirati prispevkov, niti imeti kakršnih prireditve, marveč samo sporazumno z Rdečim križem in za Rdeči križ.

Teden Rdečega križa se pričenja v tem letu 18. septembra in traja do vštete 24. septembra. Po zakonu o društvu Rdečega križa se bo v tem času pobirala za vožnje po železnicah, z ladjami, aeroplani in vsemi ostalimi sredstvi za javni promet med dvema ali več krajih obvezno predpisana taksa v korist Glavnega odbora društva Rdečega križa in sicer 50 par za vsako vozovnico do 100 dinarjev, a še po toliko za vsako začeto stotico nad 100 din.

V tem času se pobira poleg rednih poštnih pristojbin za vsako pismo in dopisnico v notranjem prometu posebna taksa po 50 par v korist Rdečega križa, katere se prilepi na sami pošiljki s posebno propagandno znamko Rdečega križa. Ta znamka se more kupiti na pošti ali pri vsakem privatnem prodajalcu znamk. Ako bi pošiljalec opustil plačanje te takse, se prepušča prejemniku, da plača to takso. Ako niti pošiljalec niti prejemnik ne plačata te takse, se bo vrnila pošiljka kot nedostavljena v oddano mesto. Ta taksa v znesku 50 par se plačuje pri oddaji tudi za priporočena pisma, dopisnice, pakete (navadne in vrednostne) in brzogajke v notranjem prometu. Za pošiljke, namenjene v inozemstvo, ta taksa ni obvezna, vendar se odpošiljateljem z ozirom na cilje društva Rdečega križa priporoča, da jo plačajo tudi za te pošiljke.

Taksa v znesku 50 par se mora plačevati tudi na vse vstopnice za gledališča, kinematografe in druge prireditve za javno zabavo.

Za izvrševanje težkih in vzvišenih nalog so društva Rdečega križa potrebni številni sodelavci in izdatna sredstva. Letna članarina znaša 25 din za redne člane, za podporne člane pa 6 din. Potrebno je, da vsi brez razlike nudijo svoje sodelovanje Rdečemu križu z vpisom v članstvo in da ga v tem tednu podpre s svojimi darovi, kolikor je to najbolj mogoče.

5 škarpe je padel

Škofja Loka, 12. septembra.

Kakor smo že poročali, gradi banovina ob obrežju Poljanščice od Puštalskega mostu do žage G. Halnerja obrežni zid. Pri tem delu je zaposlenih več delavcev, med njimi tudi 61letni Gašper Zevnik vulgo Savec Gašper iz Puštala pri Škofiji Loki. Delali so tudi v četrtak. Zevniku, ki je delal vrhu škarpe, je naenkrat spodrsnilo, da je padel 2 in pol metra globoko na skale v strugo Poljanščice. Nihče ni mislil, da bo ta padec imel zanj tako hude posledice. Zevnika so spravili domov. Poklicani zdravnik pa je ugotovil, da si je Zevnik zlomil pri padcu eno rebro ter je dobil tudi druge notranje poškodbe. Potolkel se je tudi na glavi ter ima več večjih prask po vsem životu. Le malo upajo, da bi okreval.

Preložena razprava

Maribor, 12. septembra.

V današnjem »Slov. domu« smo prinesli poročilo o razpravi, ki je bila na okroglnem sodišču v Mariboru proti delovodajci gradbene tvrdke Tönnies v Ljubljani Hugonu Hyklu. Tvrdka Tönnies je podirala lansko leto v tovarni Doctor in drug v Mariboru staro skladišče. Podiranje je vodil delovodaja Hykl. Pri teh poslih se je smrtno ponesrečil delavec Jurij Godce, na katerega se je del zidovanja porušil. Pri razpravi so bile zaslišane štiri pričë, pela pričë — neki Stepišnik iz Studencev pa ni prišla ter je zaradi nje sodnik preložil razpravo na 26. t. m. ob pol 9. Razpravo je vodil ss. dr. Čemer, obtožbo pa je zastopal državni pravnik dr. Dev.

Tramvajski promet na dolenski progji se bo uklenil s 15. septembrom, ker bo MZD ta dan začela z demontiranjem starih tračnic.

85

Andrew Smith:
Bil sem delavec v Sovjetski Rusiji

Meni se je posrečilo, da sem pogbejn v veže neke hiše na Rdečem trgu in sem ostal tam dolgo ure, dokler se ni gneča malo zredčila, da sem lahko prišel do svojega stanovašča. Naslednji dan se je začel lov za sumljivimi ljudmi. Več delavcev je izginilo. Ponoči je prišla ponje GPU. Med njimi je bil tudi moj stari prijatelj Vasil, mehanik v oddelku za popravila. Dva moža iz delavnice za orodje je zadel enaka usoda.

V tovarni sami so menda prijeli samo enega človeka: Sonjo iz delavnice za žarnice.

Kdo je bila Sonja? Dekle kakih dvajsetih let, ki se mu niti sanjalo ni, kaj bi mogla pomeniti beseda opozicija, kaj pomenita imeni Zinovjeva in Nikolajeva. Ni vedela niti trohe o kakih političnih naprotilih med veljaki. Toda strašne izkušnje, katere je morala prestati, so jo docela potle.

Neki propagandist je prišel k njej in ji povedal o smrti Kirova. Brezbržno je skomignila z rameni in odgovorila:

»Morda mu je bolje tam, kjer je.«
Ta izjava je zapечатila njeno usodo. GPU je ubogo Sonjo odvedla še

tisti večer. Naložili so jo na tovorni avtomobil in odpeljali kdo ve kam.

Teden po pogrebu so me poklicali v pisarno k Zurovu. Ponovil sem svoje prošnjo za odhod iz Rusije in zagrenjeno obsojal strašne življenjske razmere, ki so vladale v Sovjetski Rusiji. Toda svojo usodo sem opiral predvsem na bolezen svoje žene.

Temu razgovoru je prisostvovalo več tujnikov. Zurov mi je dejal: »Kako moreš v teh trenutkih pritj s tako zahtevo? Ni nas za naprej treba več nadlegovati s to storijo. Vsa naša prizadevanja so zdaj usmerjena na boj proti opoziciji. Ali se ti ne zdi, da bo Osrednji odbor začel misliti, da so zinovjevisti tudi med tujimi delavci, ko ga bomo obvestili o tvojih zahtevah? Torej naj bo tega konec, kajne?«

Vzel sem svojo prošnjo, jo zgani in ji spravi v žep. Ko sem zapustil pisarno, sem srečal na hodniku L... a in sem mu začel praviti, kaj se mi je zgodilo.

»Prenalohko si popustil. Vloži prošnjo spet prej ko moreš.«

Začel sem ga v skrbni spraševati: »Ali se je v skupini zgodilo kaj novega? Ali so prijeli koga od naših tovarišev?«

L... se je začel smeјati in mi odgovoril:

»Tem tepcem se ni posrečilo, da bi bili zagrabili koga izmed nas. Prijeli so samo nekaj siromakov, ubogih delavcev, nedolžnih, čeprav so res malo nezadovoljni, ki pa ne poznajo prav nobenega političnega vprašanja. Postali so žrtev nesrečnih opomb, ki so jih izustili kdaj prejšnje čase. Med njimi je dva in dvajset komsovolecev, ki se jim niti sanja ne o tem, kaj naj bi bilo levo ali desno krilo v kaki skupini.«

»Zurov je zahteval, naj mu vsak član stranke ovadi koga. Ali ste to storili?« sem povprašal.

»Kar se tega tiče, smo mu res dali veliki imen. Saj si lahko misliš, kakšna. Vse te umazane volhne, vse ovaduhe, ki jih kar mrgoli po tovarni, smo naznanili kot skrajno nevarne ljudi. Zdej vidiš, da znamo delati.«

Zdej moram nekaj razložiti. Treba je vedeti, da razni lizuni, ki tvorijo uradno birokracijo, nimajo na sebi nič pravega bolsjevištva. Veliko izmed njih je potomcev plemiških staršev ali bogatih kmetov. Posrečilo se jim je, da so ponaredili svoje listine in so si tako priborili vstop v vrste komunističnega uradnjakarstva. Ta postopek je postal tako splošen, da so oblasti morale zahtevati vsakih šest mesecev od uradnikov, naj na novo izpolnijo svoje državljanske izkaze, da so jih potem primerjali s tistimi podatki, katere so navedli pred šestimi meseci. Na ta način so jih precej ujeli. Druge so odkrili agenti GPU v preiskavah po mestih in vaseh, o katerih so ti vsiljenci trdili, da so tam doma. Kakšna zmeda je nastala iz pritožb, ki so jih vlagali proti takim ljudem, je lahko razumeti.

L... je nadaljeval:

»Nemška delavca Poze in Kieslich sta bila tudi deležna pritožb, toda proti njima se ne upajo nastopiti, da ne bi imeli komedij s Hitlerjem. Tudi tebe so obtožili, toda pritožbi si ne bodo upali storiti ničesar. Se naprej te bodo skušali obdržati tu. Ti veljaš za razdražljivega človeka, ki je v političnih rečeh odkritosrčen, ni pa naravnost nevaren. Upajo, da te bodo sčasoma privedli do pametnejšega političnega čustvovanja. Če bodo o tvoji zadevi razpravljali na seji stranke, ti povem — da ne boš začuden — da te bomo mi močno napadli. Storil bomo to tudi pred delavci, ki ne pripadajo stranki in te bomo označevali kot nevarnega človeka. Toda rečem ti, da se nikan ne razburja. S tem ti bomo pomagali odpreti vrata, skozi katere se boš lahko zmuznil, ko se boš rešil vezi, ki te drže in stiskajo tukaj. Toda imeli budne oči in se okoristi s prvo priliko!«

Po teh besedah me je zapustil, jaz pa sem premislejal in postavljal temelje za svojo bodočo vojno umetnost.

XL. poglavje.

Kako sem zapustil stranko.
Ravnal sem se po L... ovem nasvetu in sem v začetku januarja 1935 poslal odboru stranke novo pismo ter v njem spet zahteval, naj me puste nazaj v Ameriko. Zenino zdravje se ni nič boljšalo, marveč nasprotno. Zaradi tega sem se odločil, da bom dosegel dovoljenje za odhod po redni in zakoniti poti, če se bo dalo, če ne, se bom obrnil na ameriškega konzula. Besedilo pisma je bilo tako, da je po mojih mislih moralo izsiliti odločitev.

Od tu in tam

Iz svoje poletne »prestonice« se je v Zagreb vrnil dr. Vlado Maček. Kakor vsako leto, namerava tudi letos dr. Maček oditi na krajsje zdravljenje v Rogaske Slatine, Računajo, da bo odšel v zdravilišče že konec tega meseca in ostal tam pol meseca. Za spremitvo in zaradi osebne varnosti ob vzel s seboj nekaj članov »Hrvatske zaštite«.

Prihodnji tork bo v Belgradu spet sestanek delovnega odbora Združene opozicije, v katerem so zastopane vse stranke opozicije. Dr. Mačka zastopa dr. Sutej in inž. Košutić, b. SDS pa Vilder in dr. Kostić. Na programu imajo aktualne dogodke iz naše notranje politike ter razgovor o nadaljnjem medsebojnem sodelovanju.

Svoja nova pravila je izročila v potrditev Glavna združna zveza v Belgradu, katere predsednik je notranji minister dr. Anton Korošec. Pravila so bila dovoljena kmetijskemu ministru, ministru za trgovino in industrijo, finančnemu ministru ter ministru za socialno politiko. Ko bodo pravila potrjena, bodo predložila sodišču zaradi registracije.

Silovit požar je večerj popoldne izbruhnil v vasi Ugrinoveh pri Zemunu, ki bi skoraj uničil vso vas. Ogenj se je zanimal v hiši nekoga kmeta, kjer je žena pekla kolače, pa ji je žerjavica padla na vnetljivo snov. Požar se je naglo razširil na bližnje tri hiše, toliko bolj, ker je vlekel močan veter. Na pomoč so morali priti gasilci iz precej oddaljenih krajev, da so ogњи omejili. Hiše, ki so se vnelo, pa so zgorele do tal.

Redno železniško zvezo z motornimi vlaki so te dni vpeljali na progi Zagreb-Belgrad. Za sedaj vozita dve kompoziciji, ki ju je izdelala neka italijanska tovarna. Vlak vozi s povprečno brzino 135 kilometrov na uro, čeprav more doseči največjo brzino 145 kilometrov. Prvi vlak je vodil italijanski sofer. Poleg tega soferja mora biti na stroju še pilot, ki javlja soferju že naprej značaj proge ter ga opozarja na ovinkne, koder je treba brzino zmanjšati, in na ravninske dele proge. Vlak je iz Zagreba prišel v Belgrad v 4 urah in petnajstih minutah.

Osmi kongres jugoslovanskih pravnikov se je v nedeljo zaključil v Novem Sadu. Delo je bilo razdeljeno na več sekcij ter je med drugim vodil eno sekcijo ljubljanski vseučiliški profesor dr. Sajevec. Končno je bilo sklenjeno, da bo prihodnji pravniški kongres v Rogaske Slatine in v Mariboru. Za predsednika stalnega odbora je bil izvoljen Slovenec dr. Metod Dolenc, a v odbor prof. dr. Sajevec, ljubljanski župan dr. Adleščič, odvjetnik dr. Urbane, docent dr. Bajič, sodnik Franc Orožen, iz Maribora pa sodnik dr. Senjor.

Na svoji prvi vožnji je motorni vlak povzročil nesrečo. Pri Sesvetih je imel službo železniški čuvaj Broz, ki je imel za čas prihoda motornega vlaka posebno nalogo, da čuva nezaščiten prehod preko železniške proge. Broz je bil najbrž truden, da se je ob progi vlegel in zaspal. Ko je za zabračel motorni vlak, je prestrašen skočil pokonci a na nesrečo proti tiri, koder je dirjal motorni vlak. Vlak je Broza butnil v stran, da se je nevarno potolkel, vendar pa za življenje ne preveč nevarno.

Novo cerkev v spomin hrvatskega kralja Dimitrija Zvonimira so zgradili Hrvatje v vasi Biskupija pri Kninu. Svečanost bo dobila izrazito hrvaški značaj, ker se je bodo udeležila vsa hrvaška društva in ustanove. a posvetitve cerkve bo izvršil zagrebški nadškof dr. Štepinec, Sarajevski nadškof dr. Sarič pa bo blagoslovil nove zvonove. Tudi dr. Maček bo poslal svojega zastopnika v osebni narodnega poslanca za mesto Zagreb Miljutina Meyerja.

Dalmatinske cementne tovarne so začele spet normalno obratovati. Pisali smo že, da so delavci pred štirimi meseci stopili v stavko, ki se je z nekaj presledki nadaljevala prav do teh dni. Tovarne namreč niso izpolnile tistih pogojev, v katere so se zavzele, ko so prejele brezplačna zemljišča od občin, da bodo namreč sprejemale na delo samo domačine. Po dolgih razpravah in intervencijah so morale tovarne odnehati, odpuštiti vse tujce ter nastavitvi same domačine. Od tedaj teče delo spet v običajnem tiru.

Stavka tramvajskih uslužbencev v Zagrebu grozi. Uslužbenci so se ponovno obrnili na vodstvo mestnih podjetij in prosili za izpremembo disciplinskega in pokojninskega pravilnika, ki sta bila uveljavljena po veliki tramvajski stavki pred dvema letoma. Toda tudi tokrat so naleletli povsod na gluha ušesa. Vodstvo mestnih podjetij, ki je v rokah Mestne hranilnice, je odklonilo vsako razpravo o željenih spremembah, češ da sta pravilnika zelo dobra. Tramvajski uslužbenci so imeli zaradi tega že svoje zborovanje, na katerem so sklepali o morebitni stavki. Dokončnega pa še niso ničesar sklenili.

Slepce je spregledal v Glini na Hrvatem. Kmet Jovan Erkič je pred letom začel izgubljati vid, dokler ni popolnoma oslepel. Iskal je pomoči v zagrebški kliniki, vendar brez uspeha. Lotil se je tudi zdravljenja na priporočilo raznih muzejev, dokler ni šel slednjic k znamenju mazaču v Budimirovčih Milanu Kerecu. Od tam se je vrnil spet z zdravimi očmi. Kaj se je prav za prav zgodilo, nihče ne ve, dokler ne bodo zdravniki kmeta temeljito pregledali in povedali svoje mnenje.

Kameno sodo je pil iz obupa mladi kmet Miodrag Radovanović iz Vrnjačke banje, ker se je razočaral v svoji ljubezni do mlade študentke Tatjane Knežević. Radovanović je bil več let zastopnik Tatjane očeta, ki je bogat lesni trgovec. Naenkrat pa se je zaljubil v mlado deklet in jo zalezoval. Slednjic jo je celo na nasilen način odvedel s seboj. Zadeva se je končala tako, da je Tatjana spet prišla domov, a njen oče je naznanil ugrabiteljja. Razočarani kmet je zato spil steklenico kamene sode.

Za spremembe pri odmerjanju davka na poslovni promet se potujejo sarajevski trgovci. Kakor znano, določa višino tega davka poseben davčni odbor. Trgovci pa pravijo, da ta davčni odbor nima zanesljivih in pravih podatkov o dejanskem zaslužku trgovcev. Da bo odmera bolj pravična, naj se davek na poslovni promet pobira odslej sproti pri uvozu blaga v mesto skupaj z odmero mestne trošarine. Sarajevski trgovci so to zahtevo poslali vsem trgovskim zbormom in državi ter vsem trgovskim združenjem.

Nemška »hohštapljerja« Wolfgang in Siegfried Gromont sta bila v Sarajevu aretirana in pridržana v preiskovalnem zaporu zaradi čele vrste prevar, ki sta jih zagrešila po Jugoslaviji. Svedca sta se takoj pritožila ter skušala na ta način prepričati, da sta nedolžna. Apelacijsko sodišče pa je v celoti potrdilo, da ju je treba pridržati v zaporu in bosta ta dva »velika gospoda« le morala presedeti nekaj časa za zamreženimi okni. Poznavajo pa ju ne samo pri nas v Jugoslaviji, pač pa sta imela podobne nezgode tudi že v Romuniji in Bolgariji. Najbrže tudi doma v Nemčiji nista bila dosti boljša, če ne imajo gotovo ne bi postala tla tako vroča.

2 leti Mestnega zavetišča v Celju

Ob zatonu svojega življenja so oskrbovanci srečni in zadovoljni

Celje, 13. septembra.
Pravkar poteka drugo leto otvoritve Mestnega zavetišča v Celju. Skozi desetletja se je vleko nevzdržno stanje oskrbovanja starostno onemoglih in revnih Celjanov, dokler ni sedanji mestni svet pod vodstvom predsednika g. Alojzija Mihelčiča kupil veleposestvo v Medlogu, imenovano »Kristinin dvor«, ter ga opremil za starostno zavetišče.

Po dveh letih poslovanja se je pokazalo, da je bila ideja dobra, da dvorec in posestvo služijo namenu in da boljše rešitve ne bi bilo tudi mogoče najti. Ze iz finančnih razlogov bodi poudarjeno, da je bil »Kristinin dvor« s posestvom kupljen za 1,300.000 din in je sedaj uradno ocenjen na 4 milijone dinarjev, v čemur niso vštete adaptacije in oprema.

Obsežno posestvo leži v Medlogu med državnomo cesto in Savinjo. Dvorec in stranska vila sta se s prizidki in malimi preureditvami praktično in higiensko opremila za 70 oskrbovancev. V pritličju dvorca je jedilnica, kuhinja s stranskimi prostori, kopalnica, kapelica in pisarna s skladiščem. V I. nadstropju so blyše gosposke sobe kot spalnice, obrnjene na sončen jug proti Savinji, parketirane, zračne in opremljene z belimi železnimi posteljami in omariami. Pod štukaturnimi stropi, portali in pri kaminih se pomenjujejo stare ženske o časih, ko so bivalo v prejšnji stari ubožnici ter prosjalele po mestu za hrano.

Okoli dvorca je urejen park s smrekami in stoletnimi platani; pod njimi se stojijo klopce, kjer se je hladila gospoda. Okolica je ostala ista, samo sprehajali so se menjali. V oskrbi je sedaj 65 oseb. Povsem so zadovoljni, saj imajo čista ležišča, tečno hrano ter nimajo več skrbi za naš vsakdanji kruh. Oskrbovanci se gibljejo prosto na posestvo, lažja dela opravljajo prostovoljno in z veseljem. Zanimivo je, da se tudi v starosti strogo drže svojega poklica. Tako čisti pečene steeze in pobira listje z njih onemogel cestni pometalč, bivši drvar se pomalem dela treske, gluhi lovski čuvaj pazi na kure in komaj izlegla piščeta, odganja kajuha z izvirnimi strašili in zraven pripoveduje svoje lovske dogodivšine. Nadušenpletar spleta košare, krojač z leseno novo šiva po meri obleke, ki so vsakomur pravšne, zadovoljen čevljar se smeje, če dobi za nove čevlje kozarček vinca in cigarete. Dinarji hodijo »na dmino« ter so pri

Z meščansko šolo so Konjice mnogo pridobile

Kot smo v »Slovenskem domu« že poročali, se prične dne 16. septembra na tukajšnji novo ustanovljeno meščansko šoli redni pouk. Dokler zavod ne dobi svojega poslojpa, bo pouk v prostorih dekliške šole. Za letošnje šolsko leto obstoji samo prvi razred, drugi trije bodo pa odprti postopoma vsako šolsko leto, tako da bo najpomembnejši kulturno-vgzgojni zavod slovenjekonjiškega okraja popoln s šolskim letom 1941-42. Upamo, da bo meščanska šola tedaj že imela lastno poslopje.

Z ustanovitvijo meščanske šole se je uresničila dolgoletna želja našega prebivalstva po tcm zavodu. Z njim je ves naš okraj v kulturnem oziru mnogo pridobil. V njem bo naša mladina črpala dragocenih moči za svoj in narodni napredek. Za vpisovanje, ki se bo vršilo dne 12, 13. in 14. t. m., vlada veliko zanimanje, ter bo gotovo število učencev že letos popolno.

Izredno važen je novoustanovljen zavod z gospodarskega stališča. Novi kulturni zavod na široko odpira vrata kmetiki, obrtni in delavski mladini, ki doslej v veliki meri ni mogla sličnih zavodov obiskovati drugod zaradi pomanjkanja denarnih sredstev. Ta zapreka je sedaj odstranjena. Šolnina je izredno nizka, tako da bo večina učencev te sploh oproščena, ali pa bo plačevala najnižjo. Pripomniti pa še moramo, da bodo oni, ki bi sicer morali stroške šolanja plačevati drugje, prihranili letno 2-5 tisoč din, ker bo ves ta denar ostal doma.

Naše ljudstvo se zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k ustanovitvi nove meščanske šole.

Balkanske tekme v Belgradu

Kakor vse kaže, bo končno letos vendar prekinjena nesimpatična tradicija, da so na vsakih tekemah dozdaj iz borb izhajali ob koncu Grki kot zmagovalci. Jugoslavija po prvem dnevu balkanskih tekem krepko vodi s petnajstimi in pol točkami razlike. Naši lakhoatleti so se tokrat — po res vestni in skrbni pripravi — pokazali kot sposobni, da tudi Grkom lahko glede laktoatletike primata na Balkanu stopijo krepko na prste... Če se bodo dogodki tudi še prihodno soboto in nedeljo razvijali vsaj približno tako, kot so bili razvijali dozdaj in če bodo uspehi jugoslovanskih lakhoatleov vsaj približno podobni dosedanjim tudi prihodnja dva dni, v soboto 17. t. m. in v nedeljo 18. t. m., potem bo Jugoslavija prva država, ki bo Grčiji vzela lakhoatletsko žezlo in dominantno pozicijo. Prognoze tudi za tista dva dneva obetajo Jugoslaviji majhen plus. Najboljša bo seveda nedelja, ko so na sporedu skoraj samo discipline, v katerih so Grki (pa tudi Romuni) bolj doma kot mi. Takrat se bo razlika v točkah po vsem videzu nekoliko skrčila, toda ne toliko, da bi nam utegnili pokopati naše upravičene nade v dosegu prvega mesta. Rezultati, ki so jih bili dosegli naši lakhoatleti, so zelo lepi ter presegajo celo najboljša pričakovanja. In tudi tokrat se je — kakor že tolikokrat — pokazalo, da so slovenski lakhoatleti tisti, ki v največji meri prispevajo k našim uspehom.

Pri prvem dnevu balkanskih tekem so se slovenski lakhoatleti odrezali nadvse odlično. Če ne upoštevamo štafete, v kateri je odločil zmago dejansko že Pleteršek, ugotovimo lahko, da so slovenski lakhoatleti dosegli za Jugoslavijo sami polovico točk. Gorišček je prinesel pet točk, Martini in Zgur skupaj devet, Krevs in Bručan pa štiri. Mirno lahko trdimo, da bodo naši lakhoatleti to razmerje ohranili prav do konca, če ga ne bodo celo obrnili v svoj prid. Uspehi naših fantov so seveda zadosten in dovolj prepričevalen dokaz za to, da lahko atletiki nikjer v državi športni delavci ne posejajo tolikšne pozornosti kot pri nas (in to z od sila skromnimi gnotnimi sredstvi), hkratu pa so tudi dokaz, da nikjer v državi za to plemenito športno panogo ni toliko izbornega prirodnega (človeškega) materiala. Ponosni smo lahko na naše lakhoatlete, ki nas zastopajo na Balkanskih tekmah. Tudi v bodoče jim želimo čim več uspehov.

Umetnostno-godovinsko društvo priredi v četrtek 15. septembra izlet v Kovo, Krize in na Galnik. Odhod s Kongresnega trga ob dveh popoldne. Priglasiti se je v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu do četrta ob enaestih. Avtobus 27 din.

južini enaki s pravimi. Ženice so pridne, kuharice lupijo krompir in trebijo solato, služkinje za vse pometajo sobe, dinarice plevejo; pozimi pa vsi luščijo fižol. Manj srečni so tisti, ki tudi v življenju niso imeli pravega poklica in zadovoljstva.

Vsa ta nad 60 članska družina, razen bolnih in ležečih, se večkrat dnevno sestane na udarce zvona, ki jih vabi zjutraj v lepo kapelico k službi božji, nato k zajtrku, obstoječemu iz mleka ali kave in kruha, slabotni dobijo še predjužnik. Opoldne jih zabava pri skromnem, a dovoljnem ter tečnem kosilu radio v jedilnici. Za južino dobijo zopet kavo in kruh. Po končanem »delu« so zopet skupaj pri večerji. Moški dobijo še kot pri vojakihtobak, na njih žalost le enkrat tedensko.

Poredkoma se jih spominjo celjske gospe in jih obdarujejo s čitvom in poživilii.

Mestni fizik g. dr. Podpečan obiskuje oskrbovance dva do trikrat tedensko in jim predpisuje potrebna zdravila. Po njegovi izjavi se skoraj vsak oskrbovavec, ki ne boleha na kaki težji bolezni, zredi za par kilogramov. Nego bolnikov vrše dve bolniško izvezbani redovni sestri. Poleg sestre prednice, ki vodi gospodinjstvo, so še sestra knjigovalnica, kuharica, vrtnarica in gospodarska pomočnica.

Dvorec ima veliko ekonomijo, ki jo vodijo sestere po navodilih mestne občine in na njen račun. Južno od dvorca leži obsežen vrt z zimskimi gredami in cvetličnjakom in največjim nasadom beluš v Sloveniji, ki je letos donosil 20.000 dinarjev. Večina zelenjave in živil se porabi za prehrano oskrbovancev, kar ostane, se vnovči na trgu, zlasti zgodnji pridelek. Posestvo obstoji iz njiv, kjer se goji hmelj, in travnikov z obsežnimi sadovnjaki. Velika gospodarska poslopja so oddaljena od dvorca. Tu imajo živino, od katere dobijo mleko za oskrbovance, konje pa uporabljajo za mesno gospodarstvo in za pogrebni zavod. V gospodarskih poslojih imajo tudi prašiče in ostalo drobnico. V kmetiki hiši ob vhodu je krojaška, čevljarica, platarska in mizarska delavnica.

Oskrbtnina za osebo z vsó režižo znaša 10 din dnevno.

Oskrbovanci so srečni in zadovoljni, da imajo vsaj ob zatonu brezskrbno življenje in da ne trpe pomanjkanja ter so iz srca hvaležni vsem, ki so jim do tega pripomogli.

iz športne krošnje

Zopet nov svetovni rekord. Izborna danska plavalca, ki nedeljo za nedeljo kar gredoč popravljata svetovne rekorde, je zadnjo nedeljo zopet popravila en svetovni rekor, po redu menda že dvanajsti v letošnjem letu. 200 m prosto je preplaval v času 2:21.7. Prejšnji svetovni rekord je imela Holandka Rit s časom 2:24.6.

Češko nogometno prvenstvo. Zadnjo nedeljo so igrali za češkoslovaško nogometno prvenstvo tile klubi: Šparta : Nachod 4:0, Bratislava : Viktorija Žižkov 5:2, Kladno : Šleska Ostrava 1:1, Pardubice : Bizen 5:1, Bata (Zlín) : Liben (Praga) 2:0.

Državno nogometno prvenstvo se v nedeljo nadaljuje s tekmami Jugoslavija : Šparta v Zemunu, Hajduk : Slavija (Sarajevo in Splitu, Slavija (Varaždin) : Jedinstvo v Varaždinu. V Zagrebu pa imajo na programu medmestno tekmo Zagreb : Budimpešta.

Umetnostna razstava slik in grafike bratov Vidmarjev v Jakopičevem paviljonu je odprta samo še danes in jutri od 9—18.

Ob zaključku ljubljanskega velesejma

Jesenski ljubljanski velesejem, »Ljubljana v jeseni«, je bila 43. razstavna prireditev. Pokroviteljstvo je imel Nj. vel. kralj Peter II. Odprt je bil po banu g. dr. Marku Natlačenu v navzočnosti kraljevega odposlanca brigadnega generala g. Dušana Dodiča in velikega števila dostojanstvenikov 1. septembra.

Kljub neugodnemu vremenu je ta kulturna in gospodarska prireditev prav dobro uspeła. Ne samo razmeroma ugodni poslovni zaključki razstavljalcev — obrtnikov in industrijcev, marveč velik kulturni doprinos upravičuje trditve o popolni uspelosti te razstave.

Razstavljal je 439 tvrdk, od teh 91 iz inozemstva. Poslovni zaključki so zlasti bili za predmete za opremo stanovanj, kot pohištvo, preproge, peči, štedilniki, keramika, glasbila, radijski aparti, pa tudi v zivilski stroki, bižuteriji, vozovih, strojih, fotografirskih potrebščinah in raznih sezonskih predmetih.

Glavno obležje letošnji jesenski prireditvi je dala mednarodna razstava za foto in film. Neglede na velike uspehe naših fotoamaterjev na številnih razstavah umetniške fotografije širom sveta, je letošnja mednarodna fotorazstava zarezala globoko brazdo v razvoju slovenskega fotografskega gibanja.

Zamisel, organizirati veliko razstavo slovenskega likovnega ustvarjanja, se je posrečila in zlasti omogočila ožji stik med likovnimi umetniki in širokim občinstvom. Posebej pa se je uspešno predstavil z umetninami svojih članov še Klub neodvisnih likovnih umetnikov.

Komu se je na velesejmu sreča nasmehnila

1. št. 32.594: Zinka Žižkar, Ljubljana, Masa-rykova 1, žensko kolo. 2. št. 33.088: Alojz Oražem, Obršča 4, p. Lukovica pri Domžalah, moško kolo. 3. št. 29.900: Inž. Kunstelj, Zagorje ob Savi, moško kolo. 4. št. 18.952: Kókalj Milan, Radovljica, moško kolo. 5. št. 13.145: Štula Mimi, Maribor, Tomanova ul. 47, žensko kolo. 6. št. 48.510: Anica Čurman, učiteljica, Bukovica nad Škofjo Loko, žensko kolo. 7. št. 15.024: Anton Zdolšek, Sveta Uršula 31, Dramlje pri Celju, moško kolo. 8. št. 44.448: Joža Pajkova, št. Lovene, p. Velika Loka, žensko kolo. 9. št. 43.654: Lukič Ljubomir, Petrovgrad, moško kolo. 10. št. 47.898: Kobčič Zvone, Ljubljana, Rožna dolina 111-7, moško kolo. 11. št. 18.477: Franc Mole, Radeče pri Zidanem mostu, moško kolo. 12. št. 23.939: Milan Brič, Ljubljana, Medvedova 8, moško kolo. 13. št. 24.640: Dr. L. Mardesič, zdr., Palič k. Subotice, moško kolo. 14. št. 11.618: Anton Obutovč, gozdar, Mežica, moško kolo. 15. št. 23.369: Strekelj Oskar, Ljubljana, Tabor 6, moško kolo. 16. št. 24.963: Flere Bolte, Videm št. 7, p. Dol pri Ljubljani, moško kolo. 17. št. 33.712: Jože Bida, Ljubljana, Stritarjeva 6, moško kolo. 18. št. 48.102: Mohar Ivan, Volovlje 2, pri Litiji, moško kolo. 19. št. 40.884: Danilo Dekleva, Ljubljana, Hranilnišča 3-1, moško kolo. 20. št. 27.077: Snój Milla, Jesenice na Gor., Vrtna ulica 1, žensko kolo. 21. št. 40.574: Anica Kle-

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometer: skó stanje	Temperatura v °C: na jutranji veči na j. manjši	Temperatura v °C: relativna vlažn. v %	Oblačnost: 0-10	Veter (směr, jakost)	Padavine	
						m/m	vrsta
Ljubljana	766.0	22.8	96	mg. 10	SW, 0	—	—
Maribor	765.2	20.0	110	90	5	—	—
Zagreb	765.8	23.0	110	90	3	SSW, 1	—
Belgrad	764.5	25.0	100	80	0	NNE, 1	—
Sarajevo	765.9	22.0	110	90	4	0	—
Vis	764.9	21.0	140	90	4	0	—
Split	763.7	27.0	170	60	4	NE, 1	—
Kumbar	762.0	27.0	170	80	0	SW, 1	—
Rab	763.6	23.0	160	70	0	0	—
Dubrovnik	762.0	25.0	160	60	0	WSW, 3	—

Vremenska napoved: Stanovitno, čez dan lepo in toplo vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerj do danes: Včeraj je bilo do 8.30 večinoma oblačno, nato pa se je naglo skoraj popolnoma zjasnilo. Vse dopoldne je bilo lepo in jasno, ob 12.30 pa je oblačnost nekoliko narasla. Dopoldne se je oblačnost zelo spreminjala, zvečer ob 19.15 pa se je pooblačilo in tako ostalo vso noč.

Koledar

Danes, torek, 13. septembra: Notburga. Sreda, 14. septembra: Povišanje sv. križa.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 43; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Anonimne ovadbe, prijave in pritožbe pošiljajo razni ljudje tudi mestnemu poglavarstvu, zato pa mestno poglavarstvo opozarja, da se na nepodpisane dopise sploh ne ozira in se tudi ne bo oziral. Vsak dopis mestnemu poglavarstvu mora pisec jasno in čitljivo podpisati in navesti tudi svoj natančen naslov, sicer gre dopis naravnost v koš.

Razdelitev ur pouka na drž. konservatoriju v Ljubljani bo v petek 16. t. m. Vsi konservatoristi, ki obiskujejo solopetje, klavir, violino, violončelo, kontrabas, orgle, kompozicijo in operno šolo naj se zbero ob 15. gojenici ostalih predmetov pa ob 16 v Hubadovi pevki dvorani. Redni pouk se bo pričel v soboto 17. t. m.

Pevski zbor Glasbene Matice ima redne vaje za mešani zbor ob torkih in četrčkih od 20. Odbor.

Ljubljansko gledališče

Opera. — Začetek ob 20.

Drama. Začetek dramske sezone v četrtek, dne 22. septembra.

Opera. Sobota, 17. septembra: Aida. Izven. 18. sept., nedelja: »Gejša«, opereta. Izven.

Otvoritvena predstava v drami bo 22. septembra. Upriporila se bo drama »Car Fjodor« v režiji g. Cirila Debevca. V soboto, dne 24. septembra pa bo uprizorjena izvorna Finžgarjeva drama »Veriga« v režiji g. Milana Skrbniška. Tretja dramska predstava bo zanimiva drama »Žene na Niskavuoriju«, premiera tega dela bo v torek, 27. t. m. Režijo ima g. Bratko Kreft. Takoj nato se bodeta uprizorili dve Molierovi deli v režiji prof. Osipa Sesta, pet noviteta v letošnji sezoni pa bo zopet izvorno delo Cajnkara: Potopljeni svet, ki se bo uprizoril v režiji g. Cirila Debevca.

Zavod za pospeševanje obrti Zbornice za trgovino, obrt in industrijo je priredil krasno obrtniško razstavo, ki je bila reprodukcija razstave slovenskega obrtništva v Berlinu.

Zveza gospodinj se je že desetletje predstavila na velesejmu s svojimi gospodinjimi razstavami. Letos je obravnavala delo žene v tujkem prometu in kot gostiteljica in družinskem krogu. Dne 10. in 2. septembra je bila prirejena državna razstava čistokrtnih psov, ki je nudila pregled vseh pasem naših štirinožnih prijateljev. V okviru Aerokluba so njega poirtvovalni člani, zlasti pa letalski naraščaj, jadrnala skupina Pionir, priredili splošno pozornost vzbujajočo razstavo motornih in jadrnih letal domače konstrukcije in dela.

Dne 11. septembra je bilo že desetletje uspešno izvedeno tekmovanje jugoslovanskih harmonikarjev in podeljen naslov državnega prvaka na diatonični in kromatični harmoniki za leto 1938-39. Zal je višja sila, razširjajoča se parkljevka in slinavka, za letos onemogočila prireditve že pripravljenih razstav goveje živine, koz, ovac, perutnine, kuncev in plemenitih kočuharjev. Predvidena je tovrtna razstava prihodno jesen in še v večjem obsegu.

Velesejem je poselila približno 90.000 oseb. Mnogo je bilo inozemcev iz Italije in Nemčije, pa tudi iz drugih držav. Upati je, da dobi velesejem skoraj nove, trajne razstavne zgradbe. Pomladanski mednarodni velesejem industrijskega in obrtnega značaja bo leta 1939 v prvi polovici meseca junija.

meniči, Ljubljana, Zaloška 32, žensko kolo. 22. št. 50.509: Zupan Ivana, Šečur pri Kranju, žensko kolo. 23. št. 42.164: Vera Kosirnik, Ljubljana, Gasilska 6-II, žensko kolo. 24. št. 38.699: Franciška Cerne, Moste, Ljubljana, Zaloška cesta 124 c, žensko kolo. 25. št. 45.647: Sirk Bogomir, Ljubljana, Florjanska 19, žensko kolo. 26. št. 26.149: Šanta Rudolf, Vodovodna 70, Ljubljana: žensko kolo. 27. št. 16.335: Jelčić Franc, Bizelsko, Brezovica 26, p. Brežice, žensko kolo. 28. št. 29.289: Knez Stanko, Ljubljana, Hrenova 14-1, žensko kolo. 29. št. 37.693: Slavka Jesih, Ljubljana, Pražakova 19, žensko kolo. 30. št. 48.389: Smodič Lukan, Dobove št. 35, p. Trbovlje, žensko kolo. 31. št. 14.015: Marija Berndnik, Doberlešova, Sveti Peter v Sav. dolini, šivalni stroj. 32. št. 46.681: Saksida Serafin, cestni nadzornik, Ljubljana, Beethova 7, radio aparat. 33. št. 48.761: Lado Ambrož, Ljubljana, Tyrševa 29, močno kolo. Zrebanje se je vršilo v ponedeljek, 12. t. m., kot zaključek letošnje jesenske razstave ob 17 v navzočnosti javnega notarja g. dr. Krevla, članov velesejske uprave, zastopnikov razstavjalcev in obiskovalcev. Zrebanju je prisostovala velika množica ljudi, ki je z veliko napetostjo zasledovala posamezne izklicne številke in takoj čestitala nekaterim srečnikom, ki so bili pri zrebanju navzočni.

Zunanja politika španskih komunistov

O: Lisbena-Moskva naj bi spreminila vso evropsko politiko

Pred nekaj dnevi je izšla v Franciji knjiga pod naslovom »Revolucija« in protirevolucija v Španiji, ki jo je napisal španski komunistični poslanec Maurin. Ta njegova knjiga je bila seveda najprej objavljena v španščini, zdaj pa je izšla tudi v francoščini. Knjiga naj bi bila v prvi vrsti nekaka propaganda za komunistično stvar, na drugi strani pa podaja zanimivo etalščice o mednarodni vlogi Španije, kakor si jo zamišljajo rdeči Španci.

V tej svoji knjigi pravi poslanec Maurin, da vse zlo, ki ga trpi zdaj Španija, izhaja iz Francije in Anglije. Španija je — tako pravi Maurin — v prvi vrsti žrtev Anglije, zatem pa tudi Francije. Maurin seveda čisto po svoje razlaga, kako da sta ravno Anglija in Francija krivi tega španskega gorja in pripominja, da bi Španijo mogla rešiti teh krutih posledic angleške in francoske zunanje politike samo zmaga »delavskega razreda«, ali z drugimi besedami, nova komunistična revolucija. Druge rešitve po njegovem mnenju za Španijo ni.

Maurin pa ni ostal v svoji knjigi samo pri tej trditvi, pač pa je podal tudi že nekaj načrt, kako bi se vse to doseglo. Po njegovem mnenju je treba potegniti nekako diagonalo čez evropsko zemljepisno karto, in sicer od portugalske prestolnice Lisbone preko Barcelone do daljne Moskve. Ta diagonala, ali kakor bi to utegnili še imenovati, ta oca, naj bi spreminila vso evropsko politiko. Anglija in Francija, ti dve sovražnici proletarske Španije, naj bi onemogočili nek drugi blok, ki bi ga tvorile Portugalska, Španija, Italija, Nemčija in Rusija. Maurin priznava, da zazdaj še ne more računati na Portugalsko, Italijo in Nemčijo kot na »proletarske države«. Ščasom pa bi se po njegovem mnenju to le dalo doseči. Zmagoslavna delavska revolucija v Španiji, ki naj bi bila nekaka kristalizacija »iberijske socialistične unije«, bi imela neposredno velike posledice in potrebe v mednarodni evropski politiki. Predvsem bi vplivala močno na one države, v katerih vlada fašizem. V teh državah bi takšna revolucija uničila vso fašistično podlago. Povzročila bi bolj ali manj hitro propad fašizma na Portugalskem, v Nemčiji in Italiji. Po njegovi zamisli bi bile v tem komunističnem pasu Iberijska unija (Španija in Portugalska), Italija, Nemčija, Poljska in Sovjetska unija. Svet bi se tedaj znašel pred zgodovinskim dejstvom, ki bi bilo največje važnosti.

Ko je tako poslanec Maurin razkril pravi cilj barcelonske zunanje politike, ki ji v ozadju brez dvoma stoji komunistična internacionala, nadaljujemo, kako se Anglija in Francija z vsemi silami borita za to, da bi preprečili ustanovitev Iberijske unije. Toda tudi to ne bo zaleglo, — pravi Maurin — kajti iberijski proletariati bi imel močno zaščito v Sovjetski uniji in v velikem omenjenem

novem komunističnem bloku, ki bi segal od Portugalske do sovjetske Azije.

Pod krinko demokracije do „rdeče“ zmage

Ni dvoma, da takšnega mišljenja ni samo poslanec Maurin, pač pa vsa komunistična stranka, kajti Maurina imenujejo kar »usta španske komunistične stranke«, kajti če on govori, smatrajo, kakor da je spregovorila ta stranka. Iz njegovih besed se torej vidi, za kako veliki sovražnici španske republike smatrajo rdeči Španci Anglijo in Francijo. Iz tega dobi človek vtis, da ima vsa komunistična propaganda za obrambo »demokracije« v Španiji samo ta namen, da bi Francija in Anglija še naprej podpirali Barcelono, ki pa bi se lahko, čim bi postali republikanci edini gospodarji v Španiji in jim ne bi pretela nikaka nevarnost pred nacionalisti, obrnila ravno proti tem pravih demokratičnim državam, Franciji in Angliji, da bi storili korak naprej k ustanovitvi komunistične Evrope. S tem namenom se tudi na vso moč prizadeva Kominterni, da bi izzvala ponovno krvavo vojno med narodi, ker se nada, da bi od njih imela največje koristi.

Ženske, ki jim je usojeno le trpljenje

Bajke o rajju na otokih v južnem Tihem oceanu

Številni pustolovci, ki jih je pot kdaj zanesla tudi na otočje, raztreseno po južnem delu Tihiga oceana na jugovzhodnem delu azijske celine, so to otočje in življenje na njem prav različno opisali. Nekateri so ga v svojih spominih narisali kot pravi raj, kjer da se človek počuti kot v tretjih nebesih. Pa tudi ljudi, ki živijo na teh daljnih otokih, nekam odmaknjenih od ostalega sveta, pristevajo med najbolj srečne na tem svetu. Drugi pa, ki prav za prav niso pravi pustolovci, oziroma so to sami spoznali že po kratkem svojem bivanju na teh otokih, pa so življenje v tem delu sveta opisali čisto drugače. Ovrgli so bajko o rajju na južnem koncu Tihiga oceana in so prišli domov razočarani. Med njimi je tudi nek Američan, ki je o svojih doživljajih na Melaneziji — kakor se imenuje otočje okoli Nove Gvineje — napisal nekako takole:

„Postani močna, da boš mogla obdelovati polje!“

Čisto izmišljena je bajka o lepih ženskah, ki žive v Melaneziji. Te ženske so podobne onim iz notranjosti Afrike. To so prtilikavke, ki so poleg

tega še nepopisno umazane. Lase imajo na kratko ostrizene, kakor bi bile obrbite, njihov nos je potlačen, obraz pa, kakor da bi bil spačen. Ze kot otroci so ta melanezijska dekleta od silo zoprna in odvratna, kaj šele v starejši dobi.

V New Britainu je takšna navada, da vzdigne oče svojega novorojenega sinčka na roke ter izrazi nad njim tole željo: »Postani močan, da boš mogel metati kopalje in napanjati lok!« Če pa se mu rodi hčerka, tedaj je njegova želja tale: Postani močna, da boš mogla obdelovati polje!

Ze s svojimi desetimi leti začno melanezijska dekleta s trdim delom, ki se zanje neha, kadar umro. Ne poznajo nikakega oddiha in počitnice, kajti dela ne zmanjka, moški pa so zaposleni z izdelovanjem lokov in težkih batov ter z lovom na zverjad. Ženske morajo skrbeti, da pripravijo za moške jedila. Za otrake nimajo dosti časa skrbeti, in dostikrat se zgodi, da jim jih požro krokodili, ker so brez varuhov.

Ženske obdelujejo polja, posebno skrbje za dobro uspevanje rastlin, taro in sago. Redijo prašiče, nabirajo kokosove orehe in pridelujejo kavčuk. S tem poslom se bavijo najraje. Ženska je gospodarski činitelj in je nihče ne vzame za ženo zaradi same ljubezni, pač pa zato, ker ve, da mu bo mnogo koristila. Pri večini tamkajšnjih plemen se moški sploh ne brigajo za to, kaj počenjajo ženske ali kako se obnašajo z drugimi moškimi. Gorje pa tisti ženski, ki jo zalotijo, da je šla s kom nekoliko predalet na sprehod v džunglo. Umore jo za ta njen prestopek s trizobčasto puščico.

Skoljke in polževe hišice — denar

Za kanibale na Novi Gvineji obstoji bogastvo sploh samo v dveh stvareh. To sta ženske in prašiči. Če n. pr. tujec hoče tam kupiti kako stvar, recimo kaj za pod zob, se čutio ti Gvinejci kar uzaljene, če jim ne ponudi v zameno za te življenjske potrebščine ali ženske ali pa prašiča. Kar hudi so, če tega ne storiš, in godrnjajo, če jim tiščiš v roko denar, ki je pri njih v navadi. No, in kakšen je ta njihov denar? Bolj preprost ne more biti. To so čisto navadne skoljčnice in to zamenjalno sredstvo imenujejo »kuma-kuma«, dalje polževe hišice ali »giri-giri«, jagode ali »ukorora« ali kot zadnje ročna sekira. Ženska je pri njih toliko vredna kot sekira ali tri verižice »kuma-kuma«, ali pet verižic »giri-giri«.

Na obali Nove Gvineje stane verižica skoljk »kuma-kuma« en avstralski šiling. To se pravi, da lahko tam človek kupi za tri šilinge ženo, in če je jed, ki jo je ta žena pripravila, slaba, ima pravico pojediti ženo. Moškega, ki ima premoženje devetih šilingov, ali z drugimi besedami, kdor si more kupiti tri ženske, velja za »milijonarja«.

Zakaj pa prašiče tako visoko cenijo na Novi Gvineji, je hitro razumljivo, če pomislimo, da drugih živali, katerih meso bi tam jedli, sploh nimajo.

Kupčija z ženskami — vzrok vojne

Prodajanje in kupovanje žensk je največkrat tudi vzrok vojn med posameznimi plemeni. Dostikrat se zgodi, da žena nima otrok. V tem primeru jo mož pošlje nazaj na njen dom in zahteva seveda denar nazaj. Žena se seveda tudi zavzame za svojo čast in skuša prepričati, da ni ona kriva, da nima otrok, pač pa mož. In zaradi takšnih razprtij dostikrat nastane prava vojna, ki traja tudi po več tednov. Konča se pa navadno z mirovno pogodbo, po kateri se mora žena vrniti nazaj k možu, s seboj pa mora pripeljati svojo sestro, za katero mož plača samo polovico toliko, kolikor je ženska v teh krajih vredna.

Na Novi Gvineji in tudi po nekaterih drugih otokih v Melaneziji žive plemena, pri katerih imajo ženske pri važnejših posvetovanjih kakršnekoli vrste glavno besedo. Drugod pa so ženske spet popolnoma zapostavljene in se ne smejo prav nič vmešavati v javne zadeve. Za takšne prestopke jih doleti tudi najstrožja kazen.

Postave, ki so v veljavi pri plemenih ob južni obali New Britaina prepovedujejo, da bi tašča govorila s svojim zetom.

Vsa ta dejstva kažejo — pravi omenjeni Američan, ki se je poln razočaranja vrnil z Melanezije — da belokožci še vse premalo poznamo resnično življenje, ki ga žive plemena na južnem koncu Tihiga oceana. Prav gotovo pa je, da je bajka o rajju na tem koncu sveta čisto izmišljena.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 13. sept.: 12 Baletna glasba (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Pisana šara (plošče) — 14 Napovedi — 18 Pester koncert Radijskega ork. — 18.40 O našem narodno-obrambenem delu, II. del (g. prof. Eibin Bojo) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.30 10 minut zabave — 20 Polke in valčki (pl.) — 20.30 Bachova ura. Sodelujeta: gđe. Slava Hrasovec (klavir) in Radijski orkester — 21.15 Koncert Radijskega orkestra — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Prenos lakke glasbe iz kavrnice Nebotičnik.

Drugi programi

Torek, 13. septembra: Beograd: 30 Brahmsova sonata za violino in klavir. — 30.30 Operni speli. — 31.45 Narodne pesni. — Zagreb: 30 Brenos opere iz narodnega gledališča. — Varšava: 21.10 Petje in glasba ob 150 letnici spomenika Janu Sobieskemu. — Sofija: 22.55 Ruske romance, 21.45 Lakha gl. — Praga: 19.25 Obletnica Masarykove smrti, 22 Sonate — Dunaj: 20.10 Pisana gl. — Budimpešta: 20.15 Arje in pesmi (Akad. zbor in cig. ork.). 22.10 Klavirski konc. — Milan: 21 Tragedija »Neron« — Rim: 21 Komedia »Naše hiše« — Hamburg: 20.10 Zab. gl. — München: 20.10 Slišna igra.

Zid je zgubil denarnico s precejšnjo vsebino. K sreči jo je našel poštenjak, ki je dal celo oglas v časopis. Čez dalj časa se je zid oglašil in naš pošten Gorenjec mu je denarnico prinesel na dom. Zid je denar štel in štel. »Mar ni ves denar notri«, je vprašal najditelj nekoliko nevoljen. »O, pač«, je momljajl zid, »toda, kje so obresti, saj ste imeli denar skoro cel mesec!«

Japonska rekorderja Tomikacu Amano (le vo), svetovni prvak v plavanju na 1500 m dolgi progi, in mojster v prsnem plavanju Tecu o Hamuro pri japonski šahovski igri »shogi«.

Hervey Allen: Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

»Ali ni to angleška uniforma?«
Oto Frank je v silnem strahu zavjaval:
»Ne, gospod, o ne! Uniforme di Amburgo.«
»Hamburg!« Je dejal Bonaparte, kakor da bi bil to mesto že odpravil in je stopil iz kočije.
Naglo je odšel po stopnicah navzgor in sprejel guvernerjev meč, katerega mu je ta molil, kakor čevljarško šivanko. Pogledal je Spanocchia kakor majhen orel in zavpil:
»Pričakujem od vas, da boste mojim četam preskrbeli hrano, obloko in čevlje, predvsem čevlje! Zato ste od zdaj tu! Glejte, da izvedete vse zaplembe.«
»Draginja je silna, visokost!« je jecljal siromak, ki je bil navajen naslavljanja svoje nagovore samo na avstrijske oblasti. »Cene...«
»Da, da in omelete so zaradi strašnega pomanjkanja jaje tako zelo napihnjene! Hullin!« — Obrnil se je k visokemu grenadirskemu majorju — »imenujem vas za mestnega poveljnika. Dobro mi počestite mesto. Naj plačajo, sezujite jim čevlje z nog. Delajte tako kakor da bi morali še enkrat zavzeti Bastiljo.«
S pogledom je šel čez trg, kakor da se hoče prepričati, kdo vse je prišel sem. Deset sekund ali še dalje, se je zdelo, da gleda naravnost v okno pri Frankovih, na Antonia in na Toussainta, kateri obrazi so v razburjenju drhteli. Potem je nekaj zašepetal Hullinu, ki je pogledal in zmajal z glavo. Bonaparte pa je nadaljeval:
»Lep sprejem ste mi pripravili tu.«
Obrnjen je bil proti drhtečemu trgovcu. Antonio in Vincenc sta ga s svojega okna onstran ceste lahko razločno videla in razumela vsako besedo. Njegov glas je donel visoko in napeto.
»Le nič napačnih dvomov! Angleži bodo dobili končen nauk. Korakal bom na Dunaj, od tam pa na sever. Hamburg in kakor se že imenujejo vsa zakonjta teh vodnih podgan, bom izkidal, temeljito izkidal. Potem pa pride na vrsto njihov lastni otok.«
Z zavihanimi rokavicami je udaril v levo nogo. Ta noga pa je drhtela.
Livorno je bil za Napoleona grenko razočaranje: pri prihodu je ravno še videl, kako se v daljavi lesketajo Nelsonova jadra. Pokimal je z glavo, to je veljalo pribotniku ter spet sedel v voz.

74
Toussaint je imel vtis, ko da bi Bonaparte gledal z mrtvimi očmi muniije čez množico. V tem pogledu ni bilo nobene misli.
»Nič luči, ljubi Bog nič luči!« je mislil Toussaint.
Samo iz potegnenih sabelj so še enkrat udarili bliski. Potem je Bonaparte izgubil nenadno kakor je bil prišel in s prav tako zlo slunim drljanjem.
Antonio, ki je vse to gledal z okna, je začutil nerazložljivo čustvo: da je namreč tudi njegova usoda skrivnostno izročena v roke temu malemu možu, ki ga je videl, kako je tam spodaj zlezal iz voza in spet vstopil vanj. Z nezavednim pozdravim in poslovilnim gibom se je obrnil od okna in se znašel v sobi pri Frankovih.
Na oknu poleg njega je sedel Toussaint in ihtel:
»Bil je mrki obraz nasilnika, Antonio!«
Odšla sta skupaj domov. Toussaint je bil še vedno v mrkem razpoloženju.
Še tisti večer pa se je Fides začela pri mizi z njim razgovarjati in mu je celo darovala smehljaj. Sonce je Toussaintu nazadnje spet zasijalo in se zrcalilo na njegovem obrazu.
Antonio je bilo pri tem kaj čudno: kakor ni mogel Fides trpeti, tako mu vseeno ni prav nič ugajalo, da je bila s Toussaintom tako prijazna.
Ni nobenega dvoma, da podjetje Gallego v veliki meri dela posle s sužnji, da jih lovi in tudi naprej prodaja. Oni nam pošiljajo palmovo olje, slonovino, plemenit les in podobno. Na ta način smo tem ljudem vedno morali dovoljevati velike kredite, ki so morali dolgo ostati odprti, korist pa je bila na koncu vedno tako visoka, da smo lahko pri tem tvegali celo, da bi kak tovor izgubili zaradi morskikh roparjev ali obrežnih čuvajev.
Danes pa so stvari take, da smo mi poslali zadnja tri leta tri ladijske tovore Gallegom, a dobili nazaj samo enega. Zato imamo tam nenavadno visoko terjatev, največja, ki je sploh še odprta v naših knjigah. Spričo nezanesljivih razmer v pomorskem prometu in pa ker je zdaj naša luka tu v francoskih rokah, nam Gallego ne morejo nič več še dalje pošiljati slonovine.
Moramo svoje terjatev dobiti od njih v gotovini ali v menicah za Francijo ali Španijo, ali pa sploh ne. Vrh tega nismo na naša pisma nad leto dni dobili nič odgovora, čeprav dobro vem, da so prišla v Havano. Stari gospod Gallego je po mojih dolgoletnih skušnjah pošten, a je zelo star. Zato je mogoče, da je med tem umrl. O njegovem sinu ne vem ničesar, tudi ne, kako podjetje danes stoji. Da bi na Havani ta veliki dolg izterjali po zakoniti poti, ni za zdaj nobene možnosti. Španija ne dovoljuje nobene neposredne trgovine s svojimi kolonijami. Zavisil torej vse od vedenja kolonijalnih uradnikov, to se pravi, da govorim odkrito, od naše kupovalne umetnosti, če hočemo dobiti vsaj svoje stroške nazaj.
Mislim sem si takole: poslal te bom tja z določeno vsoto denarja

in ti dal razen tega še pisma za svojega zastopnika v Havani. To je Italijan, po imenu Carlo Cipo. On te bo lahko zadržno uvedel v vse male lopovščine, ki spadajo v španski kolonijalni prestolnici k poštenemu poslu. Moralne nevarnosti so tam čisto posebne vrste.«
Mister Bonnyfeather je pri tem malo dvignil obrvi in pomežiknil, kakor da bi se mu pri tem rodila posebna skrivna misel, in nadaljeval:
»Očitno so prav take kakor v Livornu. Kaj meniš? Ali hočeš tvegati?«
»Zdi se mi, kakor da bi se mi izpolnile sanje! Ne mogel bi si želeti nič ljubšega.«
»Zares?« je dejal stari. »No, kar pripravi se na pot. Pogovori se z MacNabom, kaj bi bilo najbolje vzeti s seboj. MacNab pozna Havano od prej. Potem bomo pazili na najboljše priliko, da te spravimo tja. Najboljša bi bila kaka nevtralna ladja, če bi po naključju prišla sem. Nevtraleci bodo zdaj imeli korist od tega hudega časa. — Ah, tu pa prihaja prijatelj Vincenc in kar prekipeva od novic.«
Vincenc je res žarel od razburjenja:
»Bonaparteja pričakujejo vsak trenutek. Mislim sem si, ali ne bi prišla midva k nam in gledala z naših oken, ko bo šel v mesto. Strica Otona so izpustili, a ga je zelo zdalo, da je legel kar v posteljo.«
Mister Bonnyfeather ni kazal prav nič veselja, da bi šel. Obsedel je na svojem stolu in dejal: »Kar pojdi ti sam, Antonio.«
Antonio in Vincenc sta tekla k Frankovim. Po cestah in po trgu je kar mrgolelo ljudi.
Mister Bonnyfeather je vzlet iz rokava svoje podložene spalne sukne knjigo in začel brati:
»Britanija rediviva
Pesem na rojstvo kneza, rojenega 10. junija 1688.
Kako vse drugače bi bilo prišlo v njegovem življenju, če bi bil ta knez kdaj vladal.
To odkritje ga je spravilo v jezo nad samim seboj. Kakšne čudne in nepoznane globine je nosil v sebi? Napol slečen je sedel na robu postelje in premišljal. Zdjaj je razumel, zakaj je mister Bonnyfeather vedno dejal: »Bog te varuj!«
Saj človek ni vedel niti, kdo je sam. Kako je bilo neki s tem drugim njegovim delom in od kod je prihajal?
Toda ni smel več spraševati. Njegov oče?...
»Oče, mati — oče, mati« — ponavljal je te besede eno za drugo in jim poskušal dati nekaj resničnosti, nekaj podobne in spomina.
Bil je sin nekega moža in nekega dne bo sam oče. Morda bo Angela dobila otroka, če bo njegova. Na to še ni mislil! In kaj pomeni vse to? Ti dve besedi sta zanj imeli vedno nekaj takega kakor molitev, tudi danes še.